

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

9. ledna 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Článek 267 SFEU – Možnost předkládajícího soudu zohlednit rozsudek Soudního dvora o předběžné otázce – Nezbytnost požadovaného výkladu k tomu, aby předkládající soud mohl vydat rozsudek – Nezávislost soudců – Podmínky pro jmenování soudců obecných soudů – Možnost zpochybnit usnesení, kterým bylo pravomocně rozhodnuto o návrhu na vydání předběžných opatření – Možnost vyloučit soudce soudního kolegia – Nepřípustnost žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce“

Ve spojených věcech C-181/21 a C-269/21,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Krajského soudu v Katovicích (Sąd Okręgowy w Katowicach, Polsko) ze dne 18. března 2021 a rozhodnutím Krajského soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie, Polsko) ze dne 31. března 2021, došlými Soudnímu dvoru dne 23. března 2021 a dne 27. dubna 2021, v řízeních

G.

proti

M. S. (C-181/21),

za účasti:

Rzecznik Praw Obywatelskich,

Prokuratura Okręgowa w Katowicach,

a

BC,

DC

proti

X (C-269/21),

* Jednací jazyk: polština.

za účasti:

Rzecznik Praw Obywatelskich,

Prokuratura Okręgowa w Krakowie,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení: K. Lenaerts, předseda, L. Bay Larsen, místopředseda, A. Arabadžev, A. Prechal, E. Regan, N. Piçarra, Z. Csehi a O. Spineanu-Matei, předsedové senátů, M. Ilešič, L. S. Rossi, I. Jarukaitis (zpravodaj), A. Kumin, N. Jääskinen, I. Ziemele a J. Passer, soudci,

generální advokát: A. M. Collins,

za soudní kancelář: M. Siekierzyńska, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 29. června 2022,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za Prokuratura Okręgowa w Katowicach a Prokuratura Okręgowa w Krakowie: R. Babiński, S. Bańko, A. Reczka, B. Szykowski a E. Tkaczewska-Kuk,
- za Rzecznik Praw Obywatelskich: M. Taborowski, V. Vachev a M. Wróblewski,
- za polskou vládu: B. Majczyna, K. Straš a S. Żyrek, jako zmocněnci,
- za dánskou vládu: J. F. Kronborg a V. Pasternak Jørgensen, jako zmocněnkyně,
- za nizozemskou vládu: M. A. M. de Ree a C. S. Schillemans, jako zmocněnkyně,
- za Evropskou komisi: K. Herrmann a P. J. O. Van Nuffel, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 15. prosince 2022,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu článku 2, čl. 6 odst. 1 až 3 a čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tyto žádosti byly předloženy ve věci C-181/21 v rámci sporu mezi soukromou společností a spotřebitelem ve věci pohledávky vyplývající ze smlouvy o úvěru a ve věci C-269/21 v rámci sporu mezi spotřebitelem a bankou ve věci pohledávky a návrhu na zrušení smlouvy o úvěru vyjádřeném v cizí měně.

Právní rámec

Ústava

- 3 Článek 179 Ústavy Polské republiky (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej) (dále jen „Ústava“) stanoví:
- „Soudci jsou na návrh Národní rady soudnictví [(Krajowa Rada Sądownictwa, Polsko) (dále jen ‚KRS‘)] jmenováni prezidentem republiky do funkce bez časového omezení.“
- 4 Článek 186 odst. 1 Ústavy stanoví:
- „[KRS] dohlíží na nezávislost soudů a soudců.“
- 5 Článek 187 Ústavy stanoví:
- „1. [KRS] se skládá z:
- 1) prvního předsedy [Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy, Polsko)], ministra spravedlnosti, předsedy [Nejvyššího správního soudu (Naczelny Sąd Administracyjny, Polsko)] a osoby jmenované prezidentem republiky,
 - 2) patnácti členů zvolených z řad soudců [Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy)], obecných soudů, správních soudů a vojenských soudů,
 - 3) čtyř členů zvolených [Poslaneckou sněmovnou (Sejm, Polsko)] z řad poslanců a dvou členů zvolených Senátem z řad senátorů.
- [...]
3. Funkční období volených členů [KRS] trvá čtyři roky.
4. Organizaci, oblast činnosti, způsob práce [KRS] a provádění volby jejích členů stanoví zákon.“

Zákon o obecných soudech

- 6 Článek 3 zákona o organizaci obecných soudů (ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych), ze dne 27. července 2001 (Dz. U., částka 98, položka č. 1070), ve znění zákona, kterým se mění zákon o organizaci obecných soudů, zákon o Nejvyšším soudu (Sąd Najwyższy) a některé další zákony [ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw] ze dne 20. prosince 2019 (Dz. U. z roku 2020, položka č. 190), který vstoupil v platnost dne 14. února 2020 (dále jen „zákon o obecných soudech“) stanoví:
- „1. Soudci zřídí soudcovskou samosprávu.
2. Orgány soudcovské samosprávy jsou:
- 1) shromáždění soudců odvolacího soudu (sąd apelacyjny, Polsko);

- 2) shromáždění soudců krajského soudu (sąd okręgowy, Polsko);
- 3) shromáždění soudců okresního soudu (sąd rejonowy, Polsko).“
- 7 Podle čl. 24 odst. 1 zákona o obecných soudech ministr spravedlnosti jmenuje předsedy krajských soudů (sądy okręgowe) z řad soudců odvolacích soudů (sądy apelacyjne), krajských soudů (sądy okręgowe) nebo okresních soudů (sądy rejonowe) na dobu šesti let podle článku 26 tohoto zákona. Po jmenování předsedy krajského soudu (sąd okręgowy) jej ministr spravedlnosti představit příslušnému shromáždění soudců dotyčného krajského soudu (sąd okręgowy).
- 8 Podle čl. 29 odst. 1 tohoto zákona plní kolegium odvolacího soudu (sąd apelacyjny) úkoly stanovené uvedeným zákonem a:
- „[...]
- 1a) poskytuje stanoviska ke kandidátům na funkci soudce dotyčného odvolacího soudu (sąd apelacyjny) [...]“
- 9 V souladu s článkem 31 zákona o obecných soudech vydá kolegium krajského soudu (sąd okręgowy) mimo jiné stanovisko ke kandidátům na funkci soudce příslušného krajského soudu (sąd okręgowy) a okresních soudů (sądy rejonowe). Podle čl. 30 odst. 1 tohoto zákona je uvedené kolegium složeno podle bodu 1) tohoto ustanovení z předsedy příslušného krajského soudu (sąd okręgowy) a podle bodu 2) uvedeného ustanovení z předsedů okresních soudů (sądy rejonowe) z obvodu tohoto krajského soudu (sąd okręgowy), přičemž bod 2) nabyl účinnosti dne 14. února 2020. V souladu s čl. 30 odst. 3 uvedeného zákona, který rovněž vstoupil v platnost dne 14. února 2020, se zástupci shromáždění soudců krajského soudu (sąd okręgowy) mohou účastnit zasedání, na nichž uvedené kolegium představuje své stanovisko ke kandidátům na funkci soudce tohoto krajského soudu (sąd okręgowy), a pouze za tímto účelem mají hlasovací právo.
- 10 Článek 33 zákona o obecných soudech ve znění účinném do 13. února 2020 zněl takto:
- „1. Shromáždění soudců odvolacího soudu (sąd apelacyjny) se skládá ze soudců dotyčného odvolacího soudu (sąd apelacyjny), zástupců soudců krajských soudů (sądy okręgowe) působících v obvodu tohoto odvolacího soudu (sąd apelacyjny) [...] a zástupců soudců okresních soudů (sądy rejonowe) působících v obvodu uvedeného odvolacího soudu (sąd apelacyjny) [...]“
- [...]“
- 11 Podle čl. 35 odst. 1 zákona o obecných soudech je shromáždění soudců krajského soudu (sąd okręgowy) složeno ze všech soudců tohoto soudu. Soudci pověřeni výkonem funkce soudce uvedeného soudu se mohou tohoto shromáždění účastnit, nemají však hlasovací právo.
- 12 Od 14. února 2020 může toto shromáždění v souladu s čl. 36 odst. 1 bodem 2 tohoto zákona volit zástupce, kteří se zúčastňují zasedání, na nichž kolegium krajského soudu (sąd okręgowy) představuje své stanovisko ke kandidátům na funkci soudce tohoto krajského soudu (sąd okręgowy) nebo soudce okresního soudu (sąd rejonowy). V souladu s čl. 36 odst. 2 uvedeného zákona se volba těchto zástupců, jejichž počet je stejný jako počet členů kolegia uvedeného krajského soudu (sąd okręgowy), provádí tajným hlasováním.

13 Článek 42a zákona o obecných soudech stanoví:

„1. V rámci činnosti soudů nebo orgánů soudů je nepřípustné zpochybňovat legitimitu [soudů], ústavních orgánů státu a orgánů kontroly a ochrany práva.

2. Je nepřípustné, aby obecný soud nebo jiný orgán moci určoval nebo posuzoval zákonnost jmenování soudce nebo z něj odvozeného oprávnění k plnění úkolů v oblasti výkonu spravedlnosti.“

14 Článek 55 odst. 1 tohoto zákona ve znění účinném do 13. února 2020 zněl takto:

„Soudce obecných soudů jmenuje do funkce soudce prezident Polské republiky na návrh [KRS] ve lhůtě jednoho měsíce ode dne odeslání tohoto návrhu.“

15 Článek 55 odst. 1 uvedeného zákona nyní stanoví:

„Soudcem obecného soudu je osoba jmenovaná do takové funkce prezidentem Polské republiky, která před ním složila slib.“

16 Článek 58 zákona o obecných soudech ve znění účinném do 13. února 2020 zněl takto:

„1. V případě, že zájem o kandidaturu na funkci soudce projeví více uchazečů, budou všechny přihlášky posuzovány na témže zasedání shromáždění.

2. Shromáždění soudců odvolacích soudů nebo shromáždění soudců krajských soudů rozhoduje o kandidátech hlasováním a předává předsedovi odvolacího soudu (sąd apelacyjny) nebo dotyčného krajského soudu (sąd okręgowy) podle konkrétních okolností všechny předložené přihlášky s uvedením počtu získaných hlasů.“

17 Dne 14. února 2020 byl zrušen odstavec 2 tohoto článku 58. Odstavec 1 uvedeného článku 58 zněl tedy následovně:

„V případě, že zájem o kandidaturu na funkci soudce projeví více uchazečů, budou všechny přihlášky posuzovány na témže zasedání kolegia.

[...]“

Zákon o Nejvyšším soudu

18 Zákonem o Nejvyšším soudu (ustawa o Sądzie Najwyższym) ze dne 8. prosince 2017 (Dz. U. z roku 2018, položka č. 5) bylo v rámci Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy) mimo jiné zřízeno kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, Polsko).

19 Článek 26 zákona o Nejvyšším soudu ve znění zákona ze dne 20. prosince 2019, kterým se mění zákon o obecných soudech, zákon o Nejvyšším soudu a některé další zákony, stanoví:

„1. Do pravomoci [kolegia pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné] náleží posuzování mimořádných opravných prostředků, rozhodování ve věcech volebních stížností a o návrzích na vyslovení neplatnosti celostátního referenda nebo ústavního referenda, potvrzování platnosti voleb a referend, rozhodování o ostatních věcech veřejného práva, včetně sporů ve věcech

ochrany hospodářské soutěže, regulace v oblasti energie, telekomunikací a železniční dopravy, jakož i o věcech, v nichž bylo podáno odvolání proti rozhodnutí předsedy Národní rady pro rozhlasové a televizní vysílání [(Przewodniczy Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Polsko)], nebo o stížnostech napadajících nepřiměřenou délku řízení před obecnými a vojenskými soudy, jakož i před Nejvyšším soudem [(Sąd Najwyższy)].

2. [Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné] je příslušné k rozhodování o návrzích nebo prohlášeních týkajících se vyloučení soudce nebo určení soudu, u něhož má být vedeno řízení, a obsahujících námitky vycházející z nedostatku nezávislosti soudu nebo soudce. Soud, k němuž je věc předložena, zašle bez zbytečného odkladu návrh předsedovi [kolegia pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné], aby byla tato věc projednána podle pravidel stanovených ve zvláštních ustanoveních. Zaslání návrhu předsedovi [kolegia pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné] nemá za následek přerušení probíhajícího řízení.

3. Návrh podle odstavce 2 se neprojednává, týká-li se určení a posouzení zákonnosti jmenování soudce nebo jeho legitimacy k výkonu soudcovské funkce.

[...]

- 20 Článek 29 zákona o Nejvyšším soudu stanoví, že soudce Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy) jmenuje prezident republiky na návrh KRS.

Zákon o Národní radě soudnictví

- 21 Článek 9a zákona o Národní radě soudnictví (ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa) ze dne 12. května 2011 (Dz. U. z roku 2011, částka 126, položka č. 714), ve znění zákona, kterým se mění zákon o Národní radě soudnictví a některé další zákony (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw) ze dne 8. prosince 2017 (Dz. U. z roku 2018, položka č. 3), stanoví:

„1. [Poslanecká sněmovna (Sejm)] volí z řad soudců [Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy)], obecných soudů, správních soudů a vojenských soudů patnáct členů [KRS] na společné čtyřleté funkční období.

2. Při volbě podle odstavce 1 [Poslanecká sněmovna (Sejm)] pokud možno zohlední skutečnost, že v [KRS] musí být zastoupeni soudci jednotlivých odvětví soudnictví a jednotlivých stupňů soudů.

3. Společné funkční období nových členů [KRS] volených z řad soudců začíná plynout dnem následujícím po dni jejich zvolení. Členové [KRS] jmenovaní na předchozí funkční období vykonávají své funkce až do začátku společného funkčního období nových členů [KRS].“

- 22 Přechodné ustanovení obsažené v článku 6 zákona, kterým se mění zákon o Národní radě soudnictví a některé další zákony a který nabyl účinnosti dne 17. ledna 2018, stanoví:

„Funkční období členů [KRS] uvedených v čl. 187 odst. 1 bodě 2 [Ústavy], zvolených na základě stávajících ustanovení, trvá do dne předcházejícího počátku funkčního období nových členů [KRS], avšak ne déle než 90 dní ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, ledaže skončilo již dříve uplynutím.“

Občanský soudní řád

- 23 Článek 48 občanského soudního řádu (ustawa – Kodeks postępowania cywilnego) ze dne 17. listopadu 1964, ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „občanský soudní řád“), stanoví:
- „1. Soudce je ze zákona vyloučen z rozhodování:
- 1) ve věcech, v nichž je účastníkem řízení nebo v nichž má se kterýmkoliv z účastníků řízení takový právní vztah, že by výsledek řízení ovlivnil jeho práva nebo povinnosti;
- [...]
- 5) ve věcech, v nichž se u soudu nižšího stupně podílel na přijetí napadeného aktu, stejně jako ve věcech týkajících se platnosti aktu, který sám zkoumal nebo který byl vypracován za jeho účasti, jakož i ve věcech, v nichž jednal jako státní zástupce [(Prokurator, Polsko)];
- [...]“
- 24 Článek 49 občanského soudního řádu v odstavci 1 stanoví:
- „Bez ohledu na důvody uvedené v článku 48 soud na návrh soudce nebo účastníka řízení vyloučí tohoto soudce, pokud existuje okolnost, která může vyvolat legitimní pochybnosti o jeho nestrannosti v projednávané věci.“
- 25 Článek 50 občanského soudního řádu stanoví:
- „1. Vyloučení soudce navrhnou účastníci řízení písemně nebo ústním prohlášením učiněným u soudu, u něhož je dotčená věc projednávána, přičemž svůj návrh věrohodně odůvodní.
2. Kromě toho účastník řízení, který se zúčastnil jednání, musí věrohodně prokázat, že okolnost odůvodňující vyloučení nastala nebo se o ní dozvěděl až následně.
3. Do doby, než je rozhodnuto o návrhu na vyloučení soudce:
- 1) soudce, jehož se návrh na vyloučení týká, může nadále činit úkony v řízení;
- 2) nesmí vydat rozhodnutí ani opatření, jímž se končí řízení.“
- 26 Článek 365 odst. 1 občanského soudního řádu stanoví:
- „Konečné rozhodnutí je závazné nejen pro účastníky řízení a soud, který jej vydal, ale také pro ostatní soudy, jiné orgány státní správy a orgány veřejné správy a další osoby v případech stanovených zákonem.“
- 27 Článek 367 odst. 3 tohoto řádu stanoví:
- „Soud druhého stupně projedná věc v tříčlenném soudním kolegiu. Na neveřejném zasedání soudu rozhoduje samosoudce, s výjimkou případu, kdy soud vynáší rozsudek.“

28 V souladu s čl. 379 bodem 4 uvedeného řádu je řízení neplatné, „pokud složení soudu, jemuž byla dotyčná věc předložena, bylo protiprávní nebo pokud se na projednávání této věci podílel soudce, který byl ze zákona vyloučený“.

29 Článek 401 téhož řádu stanoví:

„Obnova řízení může být navržena z důvodu neplatnosti:

1. jestliže součástí složení soudu byla neoprávněná osoba nebo pokud soudce, který rozsudek vydal, byl ze zákona vyloučen a dotyčný účastník řízení neměl možnost navrhnout vyloučení tohoto soudce předtím, než rozsudek nabyl právní moci;

[...]“

Spory v původním řízení a předběžné otázky

Skutkové okolnosti, které vedly k věci C-181/21

30 Spor v původním řízení probíhá mezi soukromou společností a spotřebitelem ve věci pohledávky vyplývající z úvěrové smlouvy.

31 Tato soukromá společnost podala proti tomuto spotřebiteli žalobu na zaplacení částky 16 000 polských zlotých (PLN) (přibližně 3 450 eur), navýšenou o úroky a náklady řízení. Okresní soud v Dąbrowie Górniczej (Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej, Polsko) vydal rozhodnutí ve věci samé ve formě platebního rozkazu. Uvedený spotřebitel podal proti tomuto rozhodnutí odpor. Tento odpor byl zamítnut usnesením uvedeného okresního soudu.

32 Tentýž spotřebitel podal proti tomuto usnesení stížnost ke Krajskému soudu v Katovicích (Sąd Okręgowy w Katowicach, Polsko). K projednání této stížnosti bylo jmenováno tříčlenné soudní kolegium, jehož členem byla i soudkyně A. Z.

33 Pokud jde o okolnosti jmenování soudkyně A. Z. ke Krajskému soudu v Katovicích (Sąd Okręgowy w Katowicach), z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tato soudkyně, která od roku 1996 působila u Okresního soudu v Jaworzni (Sąd Rejonowy w Jaworznie, Polsko), kandidovala na volné místo soudce u Krajského soudu v Katovicích (Sąd Okręgowy w Katowicach).

34 Poté, co kolegium Odvolacího soudu v Katovicích (Sąd Apelacyjny w Katowicach) vydalo předběžné stanovisko ke kandidatuře soudkyně A. Z., shromáždění zástupců soudců z obvodu tohoto soudu stanovisko k této kandidatuře nevydalo. Uvedené shromáždění totiž dne 14. ledna 2019 přijalo usnesení, v němž uvedlo, že se nezúčastní jmenování soudců na volná místa u uvedeného soudu a u krajských soudů (sady okręgowy) v obvodu tohoto soudu vzhledem k jeho obavám ohledně postavení a způsobu fungování KRS, která v takovém jmenování zastává významnou úlohu.

35 Kromě toho shromáždění zástupců soudců z obvodu Odvolacího soudu v Katovicích (Sąd Apelacyjny w Katowicach) usnesením přijatým téhož dne uložilo svému předsedovi, aby nepředkládal kandidatury na volná místa soudců tohoto soudu a Krajského soudu v Katovicích

(Sąd Okręgowy w Katowicach), dokud k nim shromáždění nevydá stanovisko, a aby odložil pořad jednání za účelem přípravy postupů jmenování na pozdější datum, dokud nebudou odstraněny pochybnosti týkající se KRS.

- 36 Navzdory výše uvedeným usnesením předseda Odvolacího soudu v Katovicích (Sąd Apelacyjny w Katowicach), který je zároveň předsedou shromáždění soudců tohoto soudu a kterého ministr spravedlnosti jmenoval předsedou uvedeného soudu, kandidaturu soudkyně A. Z. předložil. Soudkyně A. Z. byla jmenována soudkyní Krajského soudu v Katovicích (Sąd Okręgowy w Katowicach) prezidentem Polské republiky.
- 37 Na neveřejném jednání konaném dne 18. března 2021 vyjádřil soudce zpravodaj soudního kolegia uvedeného v bodě 32 tohoto rozsudku s ohledem na okolnosti jmenování soudkyně A. Z. ke Krajskému soudu v Katovicích (Sąd Okręgowy w Katowicach) pochybnosti o postavení tohoto soudního kolegia jako „soudu“. Právě za těchto okolností se soudce zpravodaj jakožto samosoudce obrátil na základě čl. 367 odst. 3 občanského soudního řádu na Soudní dvůr.

Skutkové okolnosti, které vedly k věci C-269/21

- 38 Spor v původním řízení probíhá mezi spotřebiteli a bankou ve věci pohledávky a návrhu na určení neplatnosti smlouvy o úvěru vyjádřeném v cizí měně.
- 39 Spotřebitelé podali žalobu ke Krajskému soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie), kterou se domáhali, aby byla této bance uložena povinnost zaplatit mimo jiné částku 104 537 PLN (přibližně 22 540 eur) a aby byla dotčená úvěrová smlouva zrušena se zpětným účinkem na základě rozsudku ze dne 3. října 2019, Dziubak (C-260/18, EU:C:2019:819). Spotřebitelé kromě toho navrhli, aby byla vydána předběžná opatření spočívající zejména v tom, že jim bude umožněno pozastavit měsíční splátky, které jsou povinni na základě této smlouvy o úvěru provádět, dokud nebude ve sporu v původním řízení vydán konečný rozsudek.
- 40 Projednání tohoto sporu a návrhu na vydání předběžných opatření bylo přiděleno soudnímu kolegiu rozhodujícímu samosoudcem Krajského soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie), který je předkládajícím soudem v této věci.
- 41 Usnesením ze dne 9. října 2020 předkládající soud zmíněnému návrhu na vydání předběžných opatření vyhověl.
- 42 Uvedená banka podala proti tomuto usnesení odvolání. Projednání tohoto odvolání bylo přiděleno tříčlennému soudnímu kolegiu Krajského soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie). Jedním z členů tohoto soudního kolegia je soudkyně A. T., která byla rovněž jmenována soudkyní zpravodajkou a uvedenému soudnímu kolegiu předsedala. Zmíněné soudní kolegium uvedené usnesení změnilo a návrh na vydání předběžných opatření v plném rozsahu zamítlo. Vzhledem k tomu, že proti takovému rozhodnutí již nelze podat opravný prostředek, byla věc vrácena předkládajícímu soudu k rozhodnutí ve věci samé.
- 43 Pokud jde o okolnosti jmenování soudkyně A. T. ke Krajskému soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie), z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tato soudkyně, působící od roku 2009 ve funkci u Okresního soudu v Krakově – Krowodrza (Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie, Polsko), se přihlásila na volné místo soudce u Krajského soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie). Uvedená soudkyně byla jedinou uchazečkou o toto místo. Předkládající soud uvádí, že řada soudců okresních soudů (sądy rejonowy) se navzdory svým velkým

zkušenostem již těchto výběrových řízení neúčastní, neboť postup jmenování soudců obecných soudů již není v souladu s Ústavou, zejména z důvodu, že rozhodnutí KRS, která se stala vysoce politizovanou, již nejsou založena na objektivních kritériích a zvýhodňují kandidáty podporované předsedy soudů, kteří byli jmenováni ministrem spravedlnosti.

- 44 Kolegium krajského soudu v Krakově (Kolegium Sądu Okręgowego w Krakowie, Polsko) vyjádřilo své stanovisko ke kandidatuře soudkyně A. T. na jednání konaném dne 1. června 2020.
- 45 Předkládající soud v tomto ohledu uvádí, že většina členů tohoto kolegia jsou předsedové Krajského soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie), jakož i okresních soudů (sądy rejonowy), na jejichž jmenování má přímý vliv ministr spravedlnosti. Předkládající soud dodává, že kandidatura soudkyně A. T. nebyla předložena na základě stanoviska shromáždění soudců Krajského soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie), jelikož polský zákonodárce vyloučil jakýkoli skutečný vliv soudcovské samosprávy na postup jmenování soudců v Polsku. Od 14. února 2020, a zejména poté, co vstoupil v platnost změněný článek 58 zákona o obecných soudech, již totiž není stanovisko tohoto shromáždění vyžadováno.
- 46 Dne 7. července 2020 přijala KRS usnesení, v němž doporučila jmenování soudkyně A. T. do funkce soudkyně Krajského soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie). Dne 4. února 2021 prezident Polské republiky soudkyni A. T. jmenoval.
- 47 Okolnosti jmenování soudkyně A. T. vedou předkládající soud k pochybnostem o tom, zda je složení tříčlenného soudního kolegia uvedeného v bodě 42 tohoto rozsudku, které rozhodlo o stížnosti banky podané proti jeho usnesení ze dne 9. října 2020, v souladu s unijním právem, a v důsledku toho k pochybnostem o platnosti rozhodnutí přijatého tímto soudním kolegiem. Předkládající soud si v této souvislosti klade otázku, zda je vázán usnesením tohoto soudního kolegia, které zrušilo předběžná opatření, která vydal, nebo zda by mělo být podle systému náhodného přidělování věcí pro přezkum této stížnosti určeno nové soudní kolegium, ve kterém by nezasedala soudkyně A. T.

Odůvodnění žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce a otázky položené ve věcech C-181/21 a C-269/21

- 48 Předkládající soudy v podstatě uvádějí, že na rozdíl od jiných věcí, které byly Soudnímu dvoru dosud předloženy, se věci C-181/21 a C-269/21 týkají jmenování do funkce soudce obecných soudů, a nikoli Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy).
- 49 V tomto ohledu předkládající soudy poukazují na řadu změn souvisejících s nedávnými soudními reformami v Polsku, které se týkaly složení KRS a orgánů soudcovské samosprávy a jejich úlohy při jmenování do takových funkcí, jakož i soudního přezkumu legality těchto jmenování. Tyto různé skutečnosti je vedou ke zpochybnění postavení soudních kolegií, v nichž zasedají soudci jmenovaní tímto postupem, jako „soudů“ zejména ve smyslu unijního práva.
- 50 Za těchto okolností se Krajský soud v Katovicích (Sąd Okręgowy w Katowicach) a Krajský soud v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie) rozhodly přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky, které jsou ve věcech C-181/21 a C-269/21 formulovány téměř totožně:

„1) Musí být článek 2 a čl. 19 odst. 1 SEU, jakož i čl. 6 odst. 1 až 3 SEU ve spojení s článkem 47 [Listiny] vykládány v tom smyslu, že:

a) soudem zřízeným zákonem ve smyslu unijního práva není soud, v němž zasedá osoba jmenovaná do funkce soudce u tohoto soudu bez účasti orgánů soudcovské samosprávy obsazených z větší části nezávisle na výkonné a zákonodárné moci, a to za situace, kdy ve světle ústavních tradic členského státu je účast orgánu soudcovské samosprávy splňujícího tyto požadavky v postupu jmenování soudce nezbytná, při zohlednění institucionálního a strukturálního kontextu a s ohledem na to, že:

- ke kandidatuře na funkci soudce se vyjadřovala soudcovská shromáždění a tento požadavek byl úmyslně opomenut v rozporu s vnitrostátními předpisy a stanoviskem tohoto orgánu soudcovské samosprávy [(věc C-181/21) nebo že];

ke kandidatuře na funkci soudce se mělo vyjádřit kolegium soudu a tento orgán byl zřízen tak, že většina v něm zasedajících osob byla jmenována představitelem výkonné moci, a to ministrem spravedlnosti a generálním prokurátorem (Prokurator Generalny, Polsko) [(věc C-269/21)];

- současná [KRS] zvolená v rozporu s polskými ústavními i zákonnými předpisy není nezávislým orgánem a nezasedají v ní představitelé soudcovského stavu jmenování do této rady nezávisle na výkonné a zákonodárné moci, takže nedošlo k účinnému podání návrhu na jmenování do funkce soudce v souladu s vnitrostátním právem;
- účastníkům výběrového řízení na jmenování do funkce nenáleželo právo na odvolání k soudu ve smyslu článku 2 a čl. 19 odst. 1 SEU a čl. 6 odst. 1 až 3 SEU ve spojení s článkem 47 Listiny;

b) požadavky na nezávislý soud zřízený zákonem nesplňuje soud, v němž zasedá osoba jmenovaná do funkce soudce u tohoto soudu postupem podléhajícím svévolnému zásahu výkonné moci a bez účasti orgánů soudcovské samosprávy obsazených z větší části nezávisle na výkonné a zákonodárné moci nebo bez účasti jiného orgánu zajišťujícího objektivní posouzení kandidáta, ve světle toho, že účast orgánů soudcovské samosprávy nebo jiného orgánu nezávislého na výkonné a zákonodárné moci a zajišťujícího objektivní posouzení kandidáta v postupu jmenování do funkce soudce je v kontextu evropské právní tradice, která je kodifikována ve výše uvedených ustanoveních SEU a Listiny a představuje základ právní unie, kterou je Evropská unie, nezbytná pro vyslovení závěru, že vnitrostátní soud zaručuje požadovanou úroveň účinné soudní ochrany ve věcech spadajících do oblasti unijního práva, a že je v důsledku toho zajištěna zásada trojí dělby moci a rovnováhy moci a zásada právního státu?

2) Musí být článek 2 a čl. 19 odst. 1 SEU ve spojení s článkem 47 Listiny vykládány v tom smyslu, že za situace, kdy v soudu zasedá osoba jmenovaná za podmínek popsanych [v první otázce]:

- a) brání tato ustanovení uplatnění vnitrostátních právních předpisů, které posuzování souladu jmenování takové osoby do funkce soudce s právními předpisy přenášejí do výlučné pravomoci [Kolegia pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné] skládajícího se výhradně z osob jmenovaných do funkce soudce za podmínek uvedených [v první otázce] a které současně přikazují ponechat bez rozhodnutí námitky vůči jmenování do funkce soudce, se zohledněním institucionálního a systémového kontextu;
- b) vyžadují za účelem zajištění účinnosti unijního práva EU tato ustanovení výklad vnitrostátních právních předpisů, který umožní soudu vyloučit takovou osobu z úřední moci z rozhodování ve věci, a to na základě analogicky použitých předpisů o vyloučení soudce, který není způsobilý rozhodovat [*iudex inhabilis*]?“

Řízení před Soudním dvorem

Ke spojení věcí C-181/21 a C-269/21

- 51 Rozhodnutími předsedy ze dne 5. května 2021 byly věci C-181/21 a C-269/21 spojeny pro účely ústní a písemné části řízení a rozsudku.

K žádostem o projednání věcí ve zrychleném řízení

- 52 Předkládající soudy požádaly, aby byly předložené žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce projednány ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora. Na podporu svých žádostí uvedly, že použití tohoto řízení je odůvodněné s ohledem na skutečnost, že na obecných soudech zasedá nejméně několik set osob, které vydávají stále větší počet rozhodnutí, přičemž tyto osoby byly podle názoru předkládacích soudů jmenovány do funkce soudce takového soudu „v hrubém rozporu s normami polského práva upravujícími jmenování soudců“. Za těchto okolností je podle předkládajících soudů nezbytné odpovědět na položené otázky v co nejkratší lhůtě, aby byly v zájmu jednotlivců, řádného výkonu spravedlnosti a právní jistoty rozptýleny pochybnosti o fungování obecných soudů, v nichž zasedají obě soudkyně, o jejichž jmenování se jedná v projednávaných věcech, s ohledem na požadavky týkající se nezávislého a nestranného soudu, předem zřízeného zákonem.
- 53 Článek 105 odst. 1 jednacího řádu stanoví, že k žádosti předkládajícího soudu, nebo výjimečně i bez návrhu může předseda Soudního dvora po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnout o projednání předběžné otázky ve zrychleném řízení, pokud povaha věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu.
- 54 Je nutno připomenout, že takové zrychlené řízení představuje procesní nástroj, který má reagovat na mimořádně naléhavé situace (rozsudek ze dne 21. prosince 2021, *Randstad Italia*, C-497/20, EU:C:2021:1037, bod 37 a citovaná judikatura).
- 55 V projednávané věci předseda Soudního dvora dne 5. května 2021 po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodl, že není namístě vyhovět žádostem o projednání věcí ve zrychleném řízení zmíněným v bodě 52 tohoto rozsudku. Okolnost, že se položené otázky týkají fungování obecných soudů, u nichž zasedá velký počet takových soudců, jako jsou soudkyně, o jejichž jmenování se jedná v projednávaných věcech, totiž nepředstavuje důvod mimořádné naléhavosti, který je přitom nezbytný k odůvodnění projednání věcí ve zrychleném řízení. Totéž platí pro okolnost, že každodenní rozhodování soudkyň, jejichž jmenování je v těchto věcech zpochybňováno, se může dotknout velkého počtu jednotlivců. V poslední řadě, citlivá povaha uvedených otázek sama o sobě neznamená, že je nutné, aby byly projednány bez zbytečného odkladu ve smyslu čl. 105 odst. 1 jednacího řádu.

K pravomoci Soudního dvora

- 56 Polská vláda, podporovaná na jednání Krajským státním zastupitelstvím v Katovicích (Prokuratura Okręgowa w Katowicach, Polsko) a Krajským státním zastupitelstvím v Krakově (Prokuratura Okręgowa w Krakowie, Polsko), v podstatě tvrdí, že takové otázky týkající se

organizace soudnictví členských států, jako jsou otázky, které jsou předmětem předkládaných otázek, spadají do výlučné pravomoci těchto členských států, a nikoli do věcné působnosti unijního práva.

- 57 V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že i když organizace soudnictví v členských státech spadá do pravomoci těchto států, nic to nemění na tom, že při výkonu této pravomoci musí členské státy dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva, a že tomu tak může být zejména v případě vnitrostátních pravidel týkajících se přijímání rozhodnutí o jmenování soudců a případně pravidel týkajících se soudního přezkumu použitelného v kontextu takových jmenovacích řízení [rozsudek ze dne 22. března 2022, Prokurator Generalny (Kárný senát Nejvyššího soudu – Jmenování), C-508/19, EU:C:2022:201, bod 56, jakož i citovaná judikatura].
- 58 Kromě toho ze znění předběžných otázek jasně vyplývá, že se tyto otázky týkají nikoliv výkladu polského práva, ale ustanovení unijního práva, na něž odkazují.
- 59 Z toho plyne, že Soudní dvůr má pravomoc rozhodnout o žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce.

K přípustnosti žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce

- 60 Ve věci C-181/21 zpochybňuje polská vláda přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce a mimo jiné v podstatě tvrdí, že k předložení otázek položených v této věci Soudnímu dvoru je příslušné pouze tříčlenné soudní kolegium, kterému byla přidělena věc v původním řízení, a nikoli soudce tohoto kolegia rozhodující jako samosoudce.
- 61 Ve věci C-269/21 tvrdí polská vláda, že podle polských procesních norem není předkládající soud v této věci příslušný k přezkumu legality tříčlenného soudního kolegia, které vydalo usnesení rozhodující s konečnou platností o návrhu na vydání předběžných opatření podaném žalobci v původním řízení, a zejména k přezkumu legality jmenování soudkyně A. T., která zasedala v tomto soudním kolegiu. Polská vláda, podporovaná na jednání před Soudním dvorem Komisí, má za to, že za těchto okolností není odpověď Soudního dvora na otázky položené tímto předkládajícím soudem nezbytná pro rozhodnutí sporu v původním řízení.
- 62 Soudní dvůr v tomto ohledu opakovaně zdůraznil, že postup zavedený článkem 267 SFEU je nástrojem spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, díky němuž Soudní dvůr poskytuje vnitrostátním soudům výklad unijního práva, jenž je pro ně nezbytný k vyřešení sporů, které mají tyto soudy rozhodnout, a že důvodem existence žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce není vydávání konzultativních stanovisek k obecným nebo hypotetickým otázkám, ale potřeba skutečného vyřešení sporu [rozsudek ze dne 22. března 2022, Prokurator Generalny (Kárný senát Nejvyššího soudu – Jmenování), C-508/19, EU:C:2022:201, bod 60, jakož i citovaná judikatura].
- 63 Jak vyplývá ze samotného znění článku 267 SFEU, požadované rozhodnutí o předběžné otázce musí být „nezbytné“ k tomu, aby předkládající soud mohl „vynést rozsudek“ ve věci, která mu byla předložena [rozsudek ze dne 22. března 2022, Prokurator Generalny (Kárný senát Nejvyššího soudu – Jmenování), C-508/19, EU:C:2022:201, bod 61, jakož i citovaná judikatura].

- 64 Soudní dvůr tak připomněl, že ze znění i systematiky článku 267 SFEU vyplývá, že řízení o předběžné otázce zejména předpokládá, že před vnitrostátními soudy skutečně probíhá spor, v jehož rámci mají vnitrostátní soudy vydat rozhodnutí, které může zohlednit rozsudek vydaný v řízení o předběžné otázce [rozsudek ze dne 22. března 2022, Prokurator Generalny (Kárný senát Nejvyššího soudu – Jmenování), C-508/19, EU:C:2022:201, bod 62, jakož i citovaná judikatura].
- 65 V rámci takového řízení musí mezi uvedeným sporem a ustanoveními unijního práva, jejichž výklad je požadován, existovat takový vztah, aby byl tento výklad objektivně nezbytný pro rozhodnutí, které musí předkládající soud přijmout (rozsudek ze dne 26. března 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny, C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, bod 48 a citovaná judikatura).
- 66 V projednávané věci, pokud jde o věc C-181/21, je třeba bez dalšího zdůraznit, že jak vyplývá ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené v této věci, tato žádost byla Soudnímu dvoru zaslána soudcem zpravodajem zasedajícím ve věci v původním řízení v rámci tříčlenného soudního kolegia. Uvedený soudce má pochybnosti o souladu složení tohoto soudního kolegia zejména s čl. 19 odst. 1 SEU a článkem 47 Listiny z důvodu přítomnosti soudkyně A. Z. v uvedeném soudním kolegiu, která byla jmenována postupem platným po reformě polského soudního systému.
- 67 Svými předběžnými otázkami tedy předkládající soudce usiluje o zjištění, zda soudkyně, která zasedá v témže soudním kolegiu jako on ve věci v původním řízení a která byla jmenována za určitých zvláštních okolností, splňuje požadavky, které jsou vlastní nezávislému a nestrannému soudu, předem zřízenému zákonem ve smyslu unijního práva.
- 68 V tomto ohledu je pravda, že každý soudní orgán má povinnost zkoumat, zda je z hlediska svého složení nezávislým a nestranným soudem předem zřízeným zákonem ve smyslu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, jestliže o této skutečnosti vyvstane vážná pochybnost, přičemž toto ověření je nezbytné pro důvěru, kterou musí soudy v demokratické společnosti vzbuzovat u jednotlivců [rozsudky ze dne 26. března 2020, Přezkum Simpson v. Rada a HG v. Komise, C-542/18 RX-II a C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, bod 57, jakož i ze dne 5. června 2023, Komise v. Polsko (Nezávislost a soukromý život soudců), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 129 a citovaná judikatura].
- 69 Nic to však nemění na tom, že nezbytnost výkladu požadovaného v rámci řízení o předběžné otázce od Soudního dvora ve smyslu článku 267 SFEU znamená, že vnitrostátní soud, který se stejně jako předkládající soudce ve věci C-181/21 rozhodne předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, musí mít možnost sám vyvodit důsledky z tohoto výkladu tak, že s přihlédnutím k tomuto výkladu posoudí legalitu jmenování jiného soudce téhož soudního kolegia, a případně jej vyloučí.
- 70 Z předkládacího rozhodnutí ani ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici ve věci C-181/21, však nevyplývá, že by soudce, který podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v této věci, mohl podle norem vnitrostátního práva sám takto jednat.
- 71 Předkládající soudce tak podle všeho nemůže sám zohlednit případné odpovědi Soudního dvora na jím položené předběžné otázky.

- 72 Výklad ustanovení unijního práva požadovaný ve věci C-181/21 tedy neodpovídá objektivní potřebě související s rozhodnutím, které by mohl předkládající soudce sám přijmout ve věci v původním řízení.
- 73 V důsledku toho je třeba žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-181/21 považovat za žádost o vydání konzultativního stanoviska k obecným nebo hypotetickým otázkám ve smyslu judikatury citované v bodě 62 tohoto rozsudku, a proto je nepřijatelná.
- 74 Pokud jde o věc C-269/21, je třeba uvést, že v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené v této věci předkládající soud sám zdůrazňuje, že proti usnesení vydanému tříčlenným soudním kolegiem Krajského soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie), který změnil své vlastní rozhodnutí a zamítl návrh na vydání předběžných opatření podaný dotčenými spotřebiteli, již nelze podat opravný prostředek. Poukazuje však na právní nejistotu ohledně tohoto usnesení kvůli pochybnostem o bezvadnosti složení soudního kolegia, které jej vydalo, a to proto, že v něm zasedala soudkyně A. T. Předkládající soud však neuvádí žádné ustanovení polského procesního práva, které by jej činilo příslušným, navíc v postavení samosoudce, k přezkumu souladu konečného usnesení, jež vydalo tříčlenné soudní kolegium na základě takového návrhu na vydání předběžných opatření, zejména s unijním právem.
- 75 Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, kromě toho vyplývá, že bylo o návrhu na vydání předběžných opatření ve věci v původním řízení s konečnou platností rozhodnuto usnesením, kterým je podle článku 365 občanského soudního řádu předkládající soud vázán, a že předkládající soud není příslušný ani k „vyloučení“ soudce, který je členem soudního kolegia, které vydalo toto usnesení, ani k jeho zpochybnění.
- 76 S ohledem na skutečnosti uvedené v bodech 74 a 75 tohoto rozsudku se nejeví, že je předkládající soud ve věci C-269/21 podle norem vnitrostátního práva příslušný posoudit legalitu, zejména s ohledem na unijní právo, tříčlenného soudního kolegia, které s konečnou platností rozhodlo o návrhu na vydání předběžných opatření, a zvláště legalitu podmínek pro jmenování soudkyně A. T., a případně zpochybnit toto usnesení.
- 77 Z těchto skutečností totiž vyplývá, že tříčlenné soudní kolegium, ve kterém zasedá i soudkyně A. T., jež změnilo usnesení předkládajícího soudu v prvním stupni, zamítlo návrh žalobců v původním řízení na vydání předběžných opatření v plném rozsahu. Posuzování tohoto návrhu, který žalobci v původním řízení podali souběžně s jejich žalobou ve věci samé, bylo tedy definitivně ukončeno.
- 78 Otázky položené ve věci C-269/21 se tak ze své podstaty týkají fáze řízení ve věci v původním řízení, která byla s konečnou platností ukončena a která se liší od sporu ve věci samé, který jako jediný zůstává předmětem řízení před předkládajícím soudem [obdobně viz rozsudek ze dne 22. března 2022, Prokurator Generalny (Kárné kolegium Nejvyššího soudu – Jmenování), C-508/19, EU:C:2022:201, bod 71, jakož i citovaná judikatura]. Položené otázky tedy neodpovídají objektivní potřebě, která by byla imanentní vyřešení tohoto sporu, nýbrž směřují k tomu, aby Soudní dvůr provedl obecné posouzení postupu jmenování soudců obecných soudů v Polsku, které není nezbytné pro uvedený spor.
- 79 Z toho vyplývá, že uvedené otázky přesahují rámec soudního poslán, které má Soudní dvůr na základě článku 267 SFEU [obdobně viz rozsudek ze dne 22. března 2022, Prokurator Generalny (Kárné kolegium Nejvyššího soudu – Jmenování), C-508/19, EU:C:2022:201, bod 82 a citovaná judikatura].

- 80 Za těchto okolností je důvodné konstatovat, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-269/21 je rovněž nepřijatelná.
- 81 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy jsou projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nepřijatelné.

K nákladům řízení

- 82 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporům probíhajícím před předkládajícími soudy, jsou k rozhodnutí o nákladech řízení příslušné uvedené soudy. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané rozhodnutím krajského soudu v Katovicích (Sąd Okręgowy w Katowicach, Polsko) ze dne 18. března 2021 a rozhodnutím krajského soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie, Polsko) ze dne 31. března 2021 jsou nepřijatelné.

Podpisy